

UNIVERSITY OF KABIANGA

KITENGO CHA KISWAHILI

MTIHANI MKUU

MUHULA WA KWANZA

MWAKA WA MASOMO 2016/2017

KIS 315: KISWAHILI LITERARY DEVICES AND CRITICISM

MAAGIZO: JIBU MASWALI MATATU. SWALI LA KWANZA NI LA LAZIMA

1. a) Eleza athari ya mandhari katika utunzi wa fasihi. (Alama 5)
b) Kazi za kifasihi haziwezi kuangaliwa vingine ila kifani na kimaudhui peke yake. Jadili kauli hii. (Alama 10)
c) Riwaya ya *Babu Alipofufuka* ya Said A. Mohamed ina maoni gani kuhusu ujenzi wa jamii mpya huku kwetu Afrika. (Alama 15)
2. Tangu za fasihi simulizi hutofautishwa kifani. Fafanua kauli hii huku ukitoa mifano maridhawa. (Alama 20)
3. Chambua shairi la 'Mvuvi' kwa kuangalia vipengele vya lugha vinavyofaulisha ujumbe katika shairi. (Alama 20)
4. Chagua riwaya yoyote uliyosoma katika kozi hii na ufafanue aina tano za wahusika wanaopatikana humo. (Alama 20)
5. Kwa kurejelea kazi ya *Babu Alipofufuka* ya Said A. Mohamed, jadili mbinu tano za lugha alizotumia mwandishi. (Alama 20)

MVUVI

Ndimi mvuvi halisi, kulla vuvi nalijuwa
Nivuwaye mikambisi, na papa wenye khatuwa
Wala sivui vingisi, mishipi haisumbuwa
Nimekwambiya elewa

Sivuwi bahari ndogo, hatia nanga fuoni
Havisimbika vigogo, vilivyozama majini
Na wala sivuwi ngogo, vidagaa na mbinini
Siwavuwi asilani

Jabali hulijilisi, jishipi nikalitupa
Haotea mifulusi, na nguru na mijipapa
Si kasikazi si kusi, khabari yangu nakupa
Wala sivui kwa pupa

Na nivuapo malema, huingia ndanindani
Maji yangu ni ya pima, thalatha u thalathini
Na ndiyo ninayozama, lema halibwaga tini
Uliza mimi n'nani

Na nivuapo maziyo, mavuvi ya kizamani
Kwa hino hali niliyo, huvua kwa kutamani
Hatafuta kiteweyo, cha wali mwema kombeni
Haandaa siniani

Ela uvuvi wa juya, kuvua siutamani
Sababuye 'takwambiya, ufahamiwe mwendani
Ni kwambakwe huingiya, samaki wasoathamani
Kama wewe mwafulani

Ni kuu yangu bahari, elewa sana elewa
Huko hakwendi vihori, wala vyenu vimashuwa
Shoti nahodha hodari, kisha ende kwa ngalawa
Na milango kuijuwa

Ustadh Ahmad Nassir, *Malenga wa Mvita*(1971)